

Giriş: Kamu Politikası ve Küreselleşme

Kamu politikası dersinin bu bölümünde küreselleşme kavramının tarihsel gelişimi ve bu süreçte kazandığı anlamlar irdelenerek kamu politikaları ile etkileşimi konusu incelenecektir. Bu bağlamda, küreselleşmenin kamu politikaları çalışmaları alanına getirdiği yeni fırsat ve tehditler değerlendirilmiştir.

Küreselleşme Kavramı

Küreselleşme kavramını, küresel ölçekte bir bütünleşme ve karşılıklı bağımlılık süreci olarak tanımlayabiliriz. Bu süreçte ulusların ve bölgelerin kültürleri, dilleri, yönetim sistem ve kuramları ile maddi kaynakları karşılıklı değişime konu olmaktadır. Yine bu süreçte mal ve hizmetlerin, sermayenin ve insanların dünya üzerinde, daha önce hiç olmadığı kadar fazla yer değiştirdiğine tanıklık etmekteyiz.

Acaba küreselleşme süreci yeni bir olgu mudur? Büyük İskender'in Eski Yunan ile Pers uygarlığını ve bu ülkelerin de ötesindeki bilinen toprakları maddi ve manevi olarak birbirine bağlayan; dil, din, kültür ve gelenek alış verişini sağlayan imparatorluğu bir ön küreselleşme hareketi midir? Aynı şekilde, Marco Polo gibi tüccarların ipek yolunun getirdiği malların peşinden Çin'e kadar gidip orada gördüklerini anlatmasını, Haçlı seferleri sırasındaki dil, din, bilim ve kültür alışverişini, Amerika ve Avustralya'nın keşfini ve sömürgecilik hareketlerini hep bu küresel bütünleşme sürecinin değişik zamanlardaki görüntü ve/veya evreleri mi saymalıyız?

Yine daha güncel gelişmeler olan, temsili demokrasi ve liberal piyasa ekonomisinin dünya çapında yayılması, son birkaç yüzyılda ulaşım ve iletişim teknolojilerinde yaşanan değişme ve gelişmeler ile üretim sürecindeki değişimler de daha büyük ve kapsamlı bir küresel bütünleşme sürecinin parçaları olarak algılanabilirler mi? Günümüzde bölgeler ölçeğinde (Avrupa Birliği, NAFTA, ASEAN,

vb.) ve ekonomik boyutta yaşanan küresel bütünleşme; gelecekte, bilim kurgu filmlerinde gördüğümüz bir siyasal boyuta bürünüp, birleşik bir dünya hükümetine mi dönüşecek?

Tüm bu değerlendirmelerden hareketle, küreselleşmenin yeni bir olgu olmadığını; ama zaman içinde genişleyip derinleşerek, yeni boyutlar kazanarak hızlandığını söyleyebiliriz.

Günümüzde yaşanan küreselleşme süreci ise, piyasaların küreselleşmesine; mal ve hizmetlerin, sermayenin ve insanların küresel ölçekte dolaşımının önündeki engellerin kaldırılmasına çalışıldığı bir sistemi kurmaya çalışmaktadır. Bu politika sürecinin ekonomik (Dünya Bankası, Uluslar Arası Para Fonu, Dünya Ticaret Örgütü, vb.), adli (Uluslar Arası İnsan Hakları Mahkemesi, vb.) ve ekonomik (küresel markalar ve benzer tüketim örüntüleri) yönleri vardır.

Küreselleşmeyi eleştirenler, bu sürecin, fabrikalarını ucuz işgücünün ve gelişmemiş çevre koruma yasalarının bulunduğu ülkelere kaydıran şirketlere yaradığını savunmaktadırlar. Bu bakış açısına göre, küreselleşme sonucunda birçok ülkede;

- Çalışma şartları kötüleşmiştir.
- Çevre kirliliği artmıştır.
- Fabrikalarını geliştirmekte olan ülkelere gönderen gelişmiş ülkelerde ise işsizlik sorunu kendisini hissettirmiştir.

Küreselleşme sürecini yararlı bulanlar ise küreselleşme sonucunda;

- İmalat sektörünün geliştiğini,

- Serbest küresel ticaretin gelişmekte olan ülkelerdeki yaşam ve çalışma koşullarını iyileştirdiğini,
- Gelişmekte olan ülkelerde oraya çıkan yeni sektörlerde (bilişim, ileri tıp, nanoteknoloji, vb.) yüksek ücretli işlerin var olduğunu ve
- Küreselleşmenin son tahlilde çevreyi koruduğunu savunmaktadırlar.

Küreselleşme ve Kamu Politikaları

Küreselleşme süreci, birçok alandaki kamu politikası sorun analizleri ile çözüm uygulamalarını tüm dünyayı etkiler ve kişi ve kurumları ortak hareket etmeyi zorlar hâle getirmiştir. Örneğin uluslar arası terörizm konusunda küresel dengeleri gözetmeden sorun tanımlamak ve çözüm seçeneği üretmek neredeyse imkânsız hâle gelmiştir (Bonser, McGregor ve Oster, 2000).

Artık dünyanın, küresel ısınma gibi sonuçları ve çözümü herkesi etkileyen ortak sorunları vardır. Bunları çözmek için de ortak politikaları ve eşgüdümçü küresel kuruluşlara ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin, küresel ısınmaya neden olduğu düşünülen endüstriyel gazların atmosfere salınımını kontrol etmeyi amaçlayan Kyoto Anlaşması'nın imzalanması ve uygulanması aşamalarında uluslar arası görüş ve eylem birliği yaratmada ciddi sorunlarla karşılaşmıştır.

Küresel düzeyde kamu politikaları analizi, birtakım ana sorunlar çerçevesinde değerlendirilebilir:

1. Kamu Politikası Transferi

Küreselleşmenin kamu politikaları çalışmalarına en büyük katkılarından biri, politika transferi adı da verilen, diğer ülke deneyimlerinden kamu politikası sorunların çözmekte yararlanma ihtimalini artırmış olmasıdır (Bardach, 2000:

71-81). Transfer edilen politikalar veya transfer süreci, ideoloji veya uygulama başarısı açılarından beğenilmeyebilir ama buradaki asıl kazanç kamu politikası analizcilerinin kaynaklardan tasarruf etmesi ve uygun bulurlarsa ellerindeki soruna uyarlayabilecekleri sayısız çözüm yolunun ellerinin altında olmasıdır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde ve kütüphanecilik alanındaki gelişmeler de bu bilgi transferini kolaylaştırıcı bir etmen olmuştur.

2. Paranın/Sermayenin Yönetimi Nasıl Yapılacak:

Kazanç peşinde dünyanın açık olan her borsasına giren ve yatırım fırsatını değerlendiren spekülasyon sermayenin ve ikincil piyasalardaki spekülasyonların ortaya çıkardığı küresel mali krizler, kamu politikası süreci yardımıyla nasıl yönetilebilir?

3. Sınır Aşan Sorunlar:

Küresel ısınma, küresel uyuşturucu, insan ve silah kaçakçılığı, müzik ve filmlerin yasadışı sayısal dağıtımından doğan hak ihlalleri ile başa çıkmak için uluslar arası/küresel düzeyde işbirliği, eşgüdüm ve eşgüdümcü kurumlar gerekmektedir.

Örneğin müziğin uluslar arası çapta yasadışı değiş tokuşu sorunu değişik kamu politikası aktörlerinin ortak ve eşgüdümlü hareketiyle belli bir oranda çözülmüş görünmektedir. İlk olarak, devletlerin idari ve yasal düzenlemeler yapması ve mahkemeler yoluyla cezaları seçici bir şekilde uygulaması yasadışı kullanımı kısmen caydırarak çözüme katkı sağlamıştır. Buna ek olarak, piyasa mekanizmasının yeni ve yaratıcı pazarlama yolları bulması (müzik parçalarının gruplandırılarak CD'lerde satılması yerine parçaların çevrim içi ortamda daha düşük bir fiyatla tek tek satılması) ve

şirketlerin de kurdukları yaptırımcı örgütler yoluyla yasadışı müzik paylaşan ve kullananlara yönelik yasal ve idari takibat sürdürmesi caydırıcılığı artırmıştır.

4. Küresel Standartlar:

Mal ve hizmetlerden, kültür ve sanat ürünlerine (CD, kitap, film, vb.) uzanan geniş bir yelpazede küresel standartların ortaya konulması gerekmektedir. Örneğin Dewey numaralama sistemleri, ISBN ve barkodlar ile kitaplara dünya çapında bir standart getirilmiş; kütüphaneler arası alışverişler daha kolay hâle gelmiştir. Bazen ise DVD'lerde olduğu gibi, ticari kaygılarla küresel standartlardan özellikle kaçınılmaktadır.

5. Küresel Adli Sistem:

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Uluslar Arası Savaş Suçluları Mahkemesi gibi küresel adli kurumlar adalet anlayışı ve beklentisini küresel boyuta taşımaktadırlar.

6. Dengesizliklerin Giderilmesi:

Küresel nüfus ve gelir dağılımında yaşanan dengesizlikler, uluslar arası insan göçü ve kaçakçılığında, yoksulluk ve açlık sorunlarına, uluslar arası terörizmden iç savaşılar kadar birçok kamu politikası sorununa yol açmaktadır. Bu sorunların çözümünde de, Afrika'daki açlık sorununda olduğu gibi, uluslar arası işbirliği ve eşgüdümüne ihtiyaç vardır.

7. Küresel Kültür ve Dil:

Her ne kadar günümüzde baskın bir kültür ve dil (Anglo-Amerikan kültürü ve İngilizce) varsa da alternatif kültür ve dillerin de (İspanyolca, Çince, Rusça) küresel kültürel gelişim ve etkileşime katacağı çok şey vardır.

Bölüm Özeti:

Kamu politikası dersinin bu bölümünde önce küreselleşme kavramının tanımı yapıp tarihsel gelişimi incelenmiştir. Takiben küreselleşme ile kamu politikası çalışmalarının mevcut ve olası etkileşimi konusu değerlendirilmiştir.

Tartışma Soruları:

1. Küreselleşmenin ne kadar geçmişten gelen ne kadar günümüze özgü özellikleri olduğunu tartışınız.
2. Küreselleşmenin kamu politikası çalışmalarına en büyük olumlu ve olumsuz etkisi ne olmuştur; örnekler yardımıyla tartışınız.

Yararlanılan Kaynaklar:

1. Bardach, Eugene (2000). **A Practical Guide for Policy Analysis: The Eightfold Path to More Effective Problem Solving**, New York: Chatham House Publishers.
2. Bonser, Charles F.; McGregor, Eugene B. Jr., and Oster, Clinton V. Jr. (2000), **American Public Policy Problems: An Introductory Guide**, Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall, Second Edition, Chapter 6.